

PAWEŁ MAREK WORONIECKI

Uniwersytet Jagielloński, Kraków, Polska • Jagiellonian University, Cracow, Poland

Podstawowe rozwiązania prawne dotyczące ochrony patentów w Polsce i Europie

Fundamental Legal Solutions Concerning the Protection of Patents in Poland and Europe

Streszczenie: Celem tego artykułu jest nakreślenie najważniejszych reguł normatywnych, które składają się na ochronę patentów w Polsce i Europie. Wymaga to analizy wybranych źródeł prawa regulujących tę ochronę. W artykule krótko zaprezentowano następujące akty prawne: ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 1410 z późn. zm.), Konwencja o udzielaniu patentów europejskich (Konwencja o patencie europejskim), sporządzona w Monachium dnia 5 października 1973 r., zmieniona aktem zmieniającym artykuł 63 Konwencji z dnia 17 grudnia 1991 r. oraz decyzjami Rady Administracyjnej Europejskiej Organizacji Patentowej z dnia 21 grudnia 1978 r., 13 grudnia 1994 r., 20 października 1995 r., 5 grudnia 1996 r. oraz 10 grudnia 1998 r., wraz z protokołami stanowiącymi jej integralną część (Dz.U. z 2004 r. Nr 79 poz. 737 z późn. zm.), ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o dokonywaniu europejskich zgłoszeń patentowych oraz skutkach patentu europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 2), rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 września 2001 r. w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych (Dz.U. z 2001 r. Nr 102 poz. 1119 z późn. zm.).

Abstract: The aim of this article is outlining the most important normative rules which compose patent protection in Poland, as well as in Europe. It requires an analysis of selected sources of law regulating this protection. In this article the following legal acts have been briefly presented: Industrial Property Act of 30 June 2000 (consolidated text: Dziennik Ustaw of 2013, item 1410 with later amendments), Convention on the Grant of European Patents (European Patent Convention) of 5 October 1973 text as amended by the act revising Article 63 EPC of 17 December 1991 and by the decisions of the Administrative Council of the European Patent Organisation of 21 December 1978, 13 December 1994, 20 October 1995, 5 December 1996 and 10 December 1998 (Dziennik Ustaw of 2004 No. 79, item 737 with later amendments), Act of 14 March 2003 on filing of European patent applications and the effects of European patents in the Republic of Poland (consolidated text: Dziennik Ustaw of 2016, item 2) and Regulation of the Prime Minister of 17 September 2001 on filing and processing of patent and utility model applications (Dziennik Ustaw of 2001 No. 102, item 1119 with later amendments).

Słowa kluczowe: gospodarka; ochrona; patent; rozwiązania prawne

Keywords: economy; legal solutions; patent; protection

Otrzymano: 10 lutego 2016

Received: 10 February 2016

Zaakceptowano: 18 lipca 2016

Accepted: 18 July 2016

Sugerowana cytacja / Suggested citation:

Woroniecki, P.M. (2016). Podstawowe rozwiązania prawne dotyczące ochrony patentów w Polsce i Europie. *Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego*, 30(3), 105–113.

WSTĘP

Patenty funkcjonują w oparciu o złożone regulacje prawne, dotyczące szeregu szczegółowych zagadnień. Nie jest naturalnie możliwe – w ramach niniejszego artykułu – przedstawienie czy nawet zasygnalizowanie wszystkich problemów, jakie powstają przy okazji stosowania wspomnianych wyżej regulacji. Celem tego opracowania jest raczej skupienie się na wyjaśnieniu pewnych kluczowych unormowań, których zrozumienie stanowi niezbędny warunek do sprawnego poruszania się w zawiłościach prawnych związanych z patentami. Do realizacji tak sformułowanej koncepcji opracowania wyodrębniono dwa obszary badawcze: polskie rozwiązania prawne dotyczące ochrony patentów i regulacje o szerszym niż krajowe znaczeniu.

Rzecz jasna, gdy chodzi o polskie regulacje prawne, podstawę dla funkcjonowania patentów stanowi ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej¹ (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 1410 z późn. zm.), która zwłaszcza w dziale II (w ramach tytułu II) pt. *Wynalazki i patenty* (art. 24–93⁷) dotyka podstawowych kwestii związanych z patentami. Oczywiście trzeba też pamiętać o innych grupach regulacji, wśród których bardzo istotną funkcję pełnią przepisy zawarte w tytule VIII tej ustawy pt. *Urząd Patentowy*. Warto zresztą nadmienić, że w art. 1 pkt 3 prawa własności przemysłowej wskazano, iż zadania przypisane Urzędowi Patentowemu RP i jego organizacja są normowane tym aktem prawnym.

Dokumentem o szerszym znaczeniu jest Konwencja o udzielaniu patentów europejskich (Konwencja o patencie europejskim), sporządzona w Monachium dnia 5 października 1973 r., zmieniona aktem zmieniającym artykuł 63 Konwencji z dnia 17 grudnia 1991 r. oraz decyzjami Rady Administracyjnej Europejskiej Organizacji Patentowej z dnia 21 grudnia 1978 r., 13 grudnia 1994 r., 20 października 1995 r., 5 grudnia 1996 r. oraz 10 grudnia 1998 r., wraz z protokołami stanowiącymi jej integralną część² (Dz.U. z 2004 r. Nr 79 poz. 737 z późn. zm.). Dodatkowo należy mieć na uwadze rozwiązanie przyjęte w ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o dokonywaniu europejskich zgłoszeń patentowych oraz skutkach patentu europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej³ (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 2).

PATENT I INNE PODSTAWOWE POJĘCIA W UJĘCIU PRAWA WŁASNOŚCI PRZEMYSŁOWEJ

Mówiąc o patentach, należy w pierwszej kolejności podkreślić, że udziela się ich, niezależnie od tego, jaka dziedzina techniki wchodzi w grę, „na wynalazki, które są nowe, posiadają poziom wynalazczy i nadają się do przemysłowego stosowania” (art.

¹ Dalej jako prawo własności przemysłowej.

² Dalej jako konwencja o udzielaniu patentów europejskich. W oświadczeniu rządowym z dnia 27 stycznia 2004 r. w sprawie mocy obowiązującej Konwencji o udzielaniu patentów europejskich, sporządzonej w Monachium w dniu 5 października 1973 r., zmienionej aktem zmieniającym artykuł 63 Konwencji z dnia 17 grudnia 1991 r. oraz decyzjami Rady Administracyjnej Europejskiej Organizacji Patentowej z dnia 21 grudnia 1978 r., 13 grudnia 1994 r., 20 października 1995 r., 5 grudnia 1996 r. oraz 10 grudnia 1998 r., wraz z Protokołami stanowiącymi jej integralną część (Dz.U. z 2004 r. Nr 79 poz. 738), stwierdzono, że na podstawie „art. 169 ust. 2 konwencji wejdzie ona w życie dnia 1 marca 2004 r. w stosunku do Rzeczypospolitej Polskiej”.

³ Dalej jako ustawa o dokonywaniu europejskich zgłoszeń patentowych.

24 prawa własności przemysłowej). Patentem na wynalazek związany ze sposobem wytwarzania objęte są również wytwory otrzymane bezpośrednio przy pomocy tego sposobu (art. 64 ust. 1 prawa własności przemysłowej).

Efektem uzyskania patentu jest nabycie prawa do wyłącznego korzystania z wynalazku na terytorium Polski, przy czym korzystanie to może przybrać postać zarobkową lub zawodową (art. 63 ust. 1 prawa własności przemysłowej). Natomiast zastrzeżenia patentowe, umieszczane w ramach opisu patentowego, określają, jaki jest zakres przedmiotowy danego patentu, z tym że w procesie wykładni dotyczącej zastrzeżeń patentowych można posługiwać się zarówno opisem wynalazku, jak i rysunkami (art. 63 ust. 2 prawa własności przemysłowej). Polski ustawodawca wyznaczył okres 20 lat jako czas, w którym trwa patent, przy czym jest on liczony od daty, w której zgłoszono wynalazek do Urzędu Patentowego (art. 63 ust. 3 prawa własności przemysłowej). W literaturze przedmiotu podkreśla się, że – patrząc z perspektywy teoretycznej – „patent to zbywalne majątkowe prawo podmiotowe. Treścią patentu jest ograniczona pod względem terytorialnym i czasowym wyłączność gospodarczej eksploatacji wynalazku” (Sztoldman, 2014: 73).

W art. 22 ust. 1 prawa własności przemysłowej ustawodawca zastrzega, że – o ile między stronami nie doszło do innych ustaleń – temu, kto stworzył wynalazek, wzór użytkowy albo wzór przemysłowy, przysługuje prawo do otrzymania wynagrodzenia z tytułu posługiwania się tym wynalazkiem, wzorem użytkowym albo wzorem przemysłowym przez podmiot będący przedsiębiorcą, gdy uprawnienie do wykorzystywania tegoż wynalazku, wzoru użytkowego lub przemysłowego bądź prawo do tego, by uzyskać patent, prawo ochronne lub prawo z rejestracji – należy się przedsiębiorcy na podstawie art. 11 ust. 3 i ust. 5 lub art. 21 prawa własności przemysłowej. Natomiast stosownie do art. 22 ust. 2 prawa własności przemysłowej, gdy wielkość wynagrodzenia nie została uzgodniona przez strony, ma być ono ustalone „w słusznej proporcji do korzyści przedsiębiorcy z wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego, z uwzględnieniem okoliczności, w jakich wynalazek, wzór użytkowy albo wzór przemysłowy został dokonany, a w szczególności zakresu udzielonej twórcy pomocy przy dokonaniu wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego oraz zakresu obowiązków pracowniczych twórcy w związku z dokonaniem wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego”.

Aby właściwie zrozumieć powyższe przepisy, konieczna jest odrębna analiza kluczowych elementów składających się na te regulacje. W pierwszym rzędzie należy przeprowadzić pewne pojęciowe rozróżnienia. Otóż ustawodawca traktuje jako wzór użytkowy coś, co jest nowym i użytecznym rozwiązaniem technicznym, związanym z kształtem, budową lub zestawieniem przedmiotu o postaci, która jest trwała (art. 94 ust. 1 prawa własności przemysłowej). Warunkiem uznania, że wzór użytkowy jest rozwiązaniem użytecznym, jest stwierdzenie, iż daje on możliwość osiągnięcia celu o praktycznym znaczeniu przy tworzeniu lub też użytkowaniu wyrobów (art. 94 ust. 2 prawa własności przemysłowej). Możliwe jest udzielenie prawa ochronnego na wspomniany wzór użytkowy (art. 95 ust. 1 prawa własności przemysłowej). W literaturze przedmiotu wskazuje się, że na gruncie polskich rozwiązań prawnych wzory użytkowe mają konstytutywną właściwość, polegającą na tym, że przyjmują one przestrzenną postać,

przy czym wspomniane rozwiązania prawne są w tej sferze niezmiennie od kilku dziesięcioleci (Vall, 2010: 73).

Z kolei wzór przemysłowy należy utożsamiać z taką postacią wytworu lub też jego fragmentu, która jest nowa, ma indywidualny charakter i została przydana mu zwłaszcza poprzez właściwości „linii, konturów, kształtów, kolorystykę, fakturę lub materiał wytworu oraz przez jego ornamentację” (art. 102 ust. 1 prawa własności przemysłowej). Jednocześnie ustawodawca wskazuje, że wytwór to „każdy przedmiot wytworzony w sposób przemysłowy lub rzemieślniczy, obejmujący w szczególności opakowanie, symbole graficzne oraz kroje pisma typograficznego, z wyłączeniem programów komputerowych” (art. 102 ust. 2 prawa własności przemysłowej). W myśl art. 105 ust. 1 prawa własności przemysłowej może być udzielone prawo z rejestracji na wspomniany wyżej wzór przemysłowy. W piśmiennictwie zwrócono uwagę na możliwość przypisania statusu wzorów przemysłowych takim produktom informatycznym, które nie są programami komputerowymi (Stuglik, 2004: 68).

W myśl art. 11 ust. 3 prawa własności przemysłowej (do którego odwołuje się wzmiankowany wyżej art. 22 ust. 1 tego prawa), jeżeli wynalazek, wzór użytkowy albo wzór przemysłowy został wykonany przez twórcę jako efekt spełniania przez niego obowiązków mających swoje źródło w stosunku pracy bądź też realizacji innego rodzaju umowy, to pracodawca lub zamawiający będzie miał prawo wyszczególnione w ust. 1 art. 11 tegoż prawa, przy założeniu, że strony nie dokonały innych ustaleń. Wspomniany art. 11 ust. 1 prawa własności przemysłowej stanowi, że to twórca – z zastrzeżeniem postanowień zawartych w ust. 2, 3 i 5 tego samego artykułu 11 – ma prawo do tego, by uzyskać patent na wynalazek, prawo ochronne na wspomniany już wyżej wzór użytkowy, a na wzór przemysłowy prawo z rejestracji. Zgodnie ze wzmiankowanym zastrzeżeniem z art. 11 ust. 5 prawa własności przemysłowej – jeżeli wynalazek, wzór użytkowy albo wzór przemysłowy zostanie wykonany wprawdzie przez twórcę, ale z pomocą przedsiębiorcy, ten ostatni ma prawo się nim posługiwać w swoim własnym zakresie, z tym że w ramach umowy dotyczącej udzielenia pomocy strony mają możliwość dokonania ustalenia, w myśl którego przedsiębiorcy ma przysługiwać – w całości bądź w części – prawo wymienione w art. 11 ust. 1 prawa własności przemysłowej.

Ustawodawca przesądził, iż wynagrodzenie dla twórcy za wynalazek, wzór użytkowy albo wzór przemysłowy, które zostało przewidziane i wypłacone w oparciu o unormowania zawarte w art. 22 ust. 2 i ust. 3 prawa własności przemysłowej, powinno zostać podniesione, jeżeli przedsiębiorca uzyska korzyści, które okażą się być znacząco wyższe w porównaniu do korzyści stanowiących podstawę do obliczenia wypłaconego wynagrodzenia (art. 23 prawa własności przemysłowej). W odniesieniu do powyższej regulacji podkreślono, że wyklucza ona tylko nadmierne pokrzywdzenie twórcy, natomiast nie stoi na przeszkodzie występowaniu nieekwiwalentności między poziomem wynagrodzenia twórcy a wartością korzyści, które uzyskuje przedsiębiorca dzięki projektowi (Jyż, 2003: 72).

Ustawodawca postanowił, że decyzje o udzieleniu patentu (w przypadku wynalazku) i prawa ochronnego (w przypadku wzoru użytkowego) wydawane są po tym, jak Urząd Patentowy zweryfikuje – w określonym zakresie – czy zostały dopełnione warunki konieczne do tego, by uzyskać patent lub prawo ochronne (art. 10 ust. 1 prawa

własności przemysłowej). Przepis ten można potraktować jako wstęp do dalszych rozważań o ochronie patentu.

OTRZYMANIE PATENTU I JEGO OCHRONA

Zgłoszenie wynalazku, zmierzające do pozyskania patentu, winno obejmować podanie (które z kolei musi zawierać przynajmniej wskazanie podmiotu dokonującego zgłoszenia, przedmiotu zgłoszenia, jak też wnioszek o przyznanie patentu tudzież patentu dodatkowego), opis wynalazku, pokazujący jego istotę, zastrzeżenie (bądź zastrzeżenia) patentowe oraz skrócony opis (art. 31 ust. 1 pkt 1–4 prawa własności przemysłowej). W sytuacji, gdy zgłaszający i twórca wynalazku to różne podmioty, zgłaszający powinien określić w podaniu, kto jest twórcą, i wyszczególnić podstawę, z której wyprowadza prawo do otrzymania patentu (art. 32 prawa własności przemysłowej).

Natomiast do obowiązków Urzędu Patentowego, realizowanych po tym, jak już wpłynie zgłoszenie wynalazku, należy nadanie zgłoszeniu kolejnego numeru, stwierdzenie daty wpływu oraz udzielenie o tym informacji zgłaszającemu (art. 41 ust. 1 prawa własności przemysłowej). Zgodnie z art. 43 ust. 1 zdanie 1 prawa własności przemysłowej obowiązkiem Urzędu Patentowego jest dokonanie ogłoszenia o zgłoszeniu (jednakże z zastrzeżeniem postanowień zawartych w art. 43 ust. 2 i 3 tegoż prawa), bezzwłocznie po tym, jak upłynie okres półtora roku od daty wyznaczającej pierwszeństwo do otrzymania patentu. Z kolei w myśl art. 44 ust. 1 prawa własności przemysłowej od dnia, w którym ogłoszono zgłoszenie danego wynalazku, osobom trzecim przysługuje prawo do poznania opisu zgłoszeniowego wynalazku, a także prawo zgłaszania Urzędowi Patentowemu uwag w sprawie występowania okoliczności, które uniemożliwiają przyznanie patentu (może ono być realizowane do czasu, w którym zostanie wydana decyzja dotycząca udzielenia patentu). Urząd Patentowy opracowuje też „dla każdego zgłoszenia wynalazku podlegającego ogłoszeniu sprawozdanie o stanie techniki, obejmujące wykaz publikacji, które będą brane pod uwagę przy ocenie zgłoszonego wynalazku” (art. 47 ust. 1 prawa własności przemysłowej).

W przypadku stwierdzenia przez Urząd Patentowy, że wymogi konieczne do tego, by uzyskać patent, nie zostały spełnione lub nie doszło do ujawnienia wynalazku w sposób, który jest wystarczający, wówczas Urząd odmawia udzielenia patentu, wydając odpowiednią decyzję (art. 49 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 prawa własności przemysłowej). Jeżeli ustawowo określone warunki do uzyskania patentu zostały dopełnione, wtedy Urząd Patentowy decyzją udziela tegoż patentu (art. 52 ust. 1 prawa własności przemysłowej). Należy podkreślić, że patentu udziela się pod warunkiem, iż zostanie zapłacona opłata z tytułu pierwszego okresu ochrony, a brak jej wniesienia w odpowiednim terminie skutkuje stwierdzeniem przez Urząd Patentowy wygaśnięcia decyzji, na mocy której patent został udzielony (art. 52 ust. 2 prawa własności przemysłowej). W rejestrze patentowym wpisywane są udzielone patenty (art. 53 prawa własności przemysłowej). W drodze wydania dokumentu patentowego następuje stwierdzenie udzielenia patentu (art. 54 ust. 1 prawa własności przemysłowej).

Przechodząc do dalszej analizy, warto wskazać dla przykładu, że zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 1 prawa własności przemysłowej uprawnionemu z patentu przysługuje

prawo, by zabronić osobie trzeciej (przy założeniu, że nie legitymuje się ona zgodą tegoż uprawnionego) zarobkowego lub zawodowego posługiwanie się wynalazkiem, z tym, że chodzi tutaj o zakaz posługiwanie się w postaci wytwarzania, używania, oferowania, wprowadzania do obrotu bądź importowania w tych celach produktu stanowiącego przedmiot wynalazku. Z drugiej strony, jak stanowi art. 66 ust. 2 prawa własności przemysłowej, ustawodawca przewiduje dla uprawnionego z patentu możliwość, by ten w formie umowy dał innej osobie upoważnienie (licencję) pozwalające korzystać „z jego wynalazku (umowa licencyjna)”.

Dla umowy licencyjnej istnieje wymóg dotrzymania formy pisemnej pod sankcją jej nieważności (art. 76 ust. 1 prawa własności przemysłowej). Najpóźniej w momencie wygaśnięcia patentu następuje również wygaśnięcie licencji (art. 76 ust. 3 zdanie 1 prawa własności przemysłowej). Istotne jest, że tylko po wyrażeniu zgody przez podmiot uprawniony z patentu może zostać udzielona przez uprawnionego z licencji dalsza licencja (sublicencja), z tym że nie można udzielać dalszej sublicencji (art. 76 ust. 5 prawa własności przemysłowej). O ile w licencji nie wpisano innych postanowień, licencjodawca musi przekazać licencjobjorcy wszystkie posiadane przez siebie – w momencie zawierania umowy licencyjnej – informacje i doświadczenia niezbędne do tego, by posługiwać się wynalazkiem (art. 77 prawa własności przemysłowej). Gdy dochodzi do przejścia patentu, który jest obciążony licencją, umowa licencyjna zachowuje skuteczność w stosunku do podmiotu, który jest następcą prawnym (art. 78 prawa własności przemysłowej). W doktrynie trafnie zaakcentowano, że fakt skuteczności „umowy licencyjnej musi oznaczać skuteczność względem nabywcy jej podstawowego elementu, jakim jest udzielenie licencji” (Żelechowski, 2010: 98).

Powracając jeszcze do kwestii samego patentu, podkreślić należy, iż ustawodawca przewiduje zbywalność patentu i to, że jest on dziedziczony (art. 67 prawa własności przemysłowej). Jednocześnie dla podmiotu uprawnionego z patentu zostało przewidziane prawo do informowania – zwłaszcza w formie odpowiednich oznaczeń na towarach – o tym, iż jego wynalazek jest chroniony (art. 73 prawa własności przemysłowej).

OCHRONA PATENTÓW W EUROPIE

Artykuł 2, zatytułowany *Patent europejski*, konwencji o udzielaniu patentów europejskich wyjaśnia w ust. (1), że patenty, które zostały udzielone w oparciu o rzeczoną konwencję, są nazywane patentami europejskimi. Istotne jest przy tym to, że jak stanowi art. 2 ust. (2) omawianej konwencji, w przypadku patentu europejskiego wywołuje on w każdym związanym konwencją państwie (dla którego udzielono patentu) takie same skutki oraz podlega takim samym wymogom, jakie znajdują zastosowanie do patentu krajowego udzielonego przez wspomniane państwo, o ile w konwencji nie zdecydowano inaczej. Natomiast art. 3 (pt. *Skutek terytorialny*) przewiduje możliwość wnoszenia o przyznanie omawianego patentu dla jednego bądź kilku państw związanych konwencją.

Kluczowe znaczenie ma art. 64 omawianej konwencji, zatytułowany *Prawa przyznane patentom europejskim*. Otóż w ust. (1) tego artykułu zadeklarowano, że – z zastrzeżeniem uregulowań zawartych w ust. (2) tegoż artykułu – patent europejski,

począwszy od daty, w której opublikowano wzmiankę dotyczącą jego udzielenia, daje jego właścicielowi na terenie każdego umawiającego się państwa, wobec którego nastąpiło jego udzielenie, jednakowe prawa z tymi, które dawałby patent krajowy przyznany w tymże państwie. W art. 64 ust. 2 konwencji o udzielaniu patentów europejskich postanowiono, że w przypadku przedmiotu patentu europejskiego związanego ze sposobem wytwarzania granice ochrony przyznanej patentem rozciągają się na takie produkty, które uzyskano bezpośrednio takim sposobem. Należy dodać, że – jak wskazuje art. 64 ust. 3 omawianej konwencji – gdy dojdzie do naruszenia patentu europejskiego, jest ono rozpatrywane według ustawodawstwa krajowego.

W kontekście powyższych rozwiązań prawnych trzeba wspomnieć o treści art. 6 ust. 1 ustawy o dokonywaniu europejskich zgłoszeń patentowych. Przepis ten stanowi, że uzyskując patent europejski, w ramach którego wyznaczonym krajem ochrony jest Polska, otrzymuje się – z zastrzeżeniem art. 6 ust. 2 i 3 tej ustawy – „takie same prawa, jakie przyznaje patent udzielony na podstawie Prawa własności przemysłowej”. Dla jasności trzeba zaznaczyć, że w myśl art. 1 pkt 3 ustawy o dokonywaniu europejskich zgłoszeń patentowych pojęcie patentu europejskiego rozumiane jest w tej ustawie jako „patent udzielony przez Europejski Urząd Patentowy na podstawie Konwencji”. Należy w tym miejscu krótko wspomnieć o Europejskim Urzędzie Patentowym, o którym mowa w powyższym przepisie⁴.

Trzeba wyjść od tego, że zgodnie z art. 4 (zatytułowanego *Europejska Organizacja Patentowa*) ust. 1 konwencji o udzielaniu patentów europejskich została ustanowiona Europejska Organizacja Patentowa cechująca się autonomią zarówno administracyjną, jak i finansową. Ten sam art. 4 wyodrębnił w ust. (2) lit. (a) i (b) organy Organizacji, nazywając je Europejskim Urzędem Patentowym i Radą Administracyjną.

Przyznawanie patentów europejskich stanowi zadanie Europejskiej Organizacji Patentowej, a wykonanie tego zadania powierzono Europejskiemu Urzędowi Patentowemu, nad którym sprawuje nadzór Rada Administracyjna (art. 4 ust. (3) konwencji o udzielaniu patentów europejskich). W art. 10 (pt. *Kierownictwo*) ust. 1 omawianej konwencji przewidziano, że Europejski Urząd Patentowy kierowany jest przez prezesa, przy czym ponosi on odpowiedzialność za swoje działania przed wspomnianą już Radą.

UWAGI KOŃCOWE Z UWZGLĘDNIENIEM PRAKTYCZNYCH ASPEKTÓW OCHRONY PATENTÓW

Prezentacja prawnej ochrony patentów w Polsce i Europie wymagała dokonania uprzedniej selekcji przede wszystkim samych podstaw prawnych istotnych dla prowadzonych rozważań. Jeżeli chodzi o fundamenty normatywne ochrony patentów

⁴ Jeżeli chodzi natomiast o wymienioną w art. 1 pkt 3 ustawy o dokonywaniu europejskich zgłoszeń patentowych Konwencję, to dla porządku należy nadmienić, że – zgodnie art. 1 pkt 1 ustawy o dokonywaniu europejskich zgłoszeń patentowych – w każdym przypadku, gdy w ustawie tej stosowany jest termin Konwencja „rozumie się przez to Konwencję o udzielaniu patentów europejskich” (Konwencję o patencie europejskim) z dnia 5 października 1973 r. zmienioną Aktami Rewizyjnymi z dnia 17 grudnia 1991 r. i z dnia 29 listopada 2000 r. oraz decyzjami Rady Administracyjnej Europejskiej Organizacji Patentowej z dnia 21 grudnia 1978 r., z dnia 13 grudnia 1994 r., z dnia 20 października 1995 r., z dnia 5 grudnia 1996 r. i z dnia 10 grudnia 1998 r.

w polskim prawodawstwie, to kształtuje je wspomniane prawo własności przemysłowej, stąd też uregulowaniom tego prawa poświęcono najwięcej miejsca w niniejszym opracowaniu. Nie można jednak zapominać o innych przepisach, które mają duże znaczenie praktyczne dla podmiotów gospodarczych uczestniczących w czynnościach związanych z ochroną patentów. Takie przepisy zostały zamieszczone w szczególności w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 września 2001 r. w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych⁵ (Dz.U. z 2001 r. Nr 102, poz. 1119 z późn. zm.). Na wstępie tego rozporządzenia wskazano, że zostało ono wydane w oparciu o art. 93 i art. 101 ust. 2 prawa własności przemysłowej.

Przed wszystkim trzeba pamiętać o konieczności wpisania do podania zgłoszenia wynalazku wszystkich niezbędnych informacji i innych elementów wyszczególnionych w § 5 ust. 1 rozporządzenia. Jest to m.in. imię i nazwisko pełnomocnika wraz z jego adresem, o ile zgłaszający działa za pośrednictwem pełnomocnika (§ 5 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia). Kolejna, istotna z punktu widzenia praktyki kwestia dotyczy elementów opisu wynalazku (zob. § 6 rozporządzenia). W opisie tym należy np. poinformować o stanie techniki znanym zgłaszającemu i przydatnym do tego, by zrozumieć wynalazek, a w szczególności jego nowość i poziom wynalazczy, jak również przydatnym do prowadzenia poszukiwań w zakresie stanu techniki związanego z wynalazkiem oraz do badania samego wynalazku, przy czym rekomenduje się przy tym, by w tej części opisu przywoływane były także informacje bibliograficzne na temat publikacji traktujących o stanie techniki (§ 6 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia). W § 6 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia wskazano też, że dopuszczalne jest zilustrowanie stanu techniki za pomocą rysunków umieszczonych na odrębnych arkuszach z adnotacją, iż odnoszą się one do stanu techniki.

Omówione polskie rozwiązania prawne wydają się spełniać – przynajmniej w niezbędnym zakresie – przypisaną im funkcję ochrony patentów. Należy jednak zakładać, że będą one podlegały w przyszłości kolejnym zmianom wynikającym z konieczności ich ciągłego dostosowywania do dynamicznie postępujących zmian cywilizacyjnych. W tej chwili trudno jednak sprecyzować, w jaki sposób zmiany te wpłyną na aktualnie obowiązujące przepisy.

Biorąc natomiast pod uwagę perspektywę europejską, odwołano się w niniejszym opracowaniu do postanowień konwencji o udzielaniu patentów europejskich. Kluczowe znaczenie należy przyznać przywołanemu już wyżej jej art. 2 ust. (2), stanowiącemu, że tego rodzaju patenty europejskie implikują w każdym, będącym sygnatariuszem tej konwencji, państwie – dla którego udzielono patentu – takie same konsekwencje i podlegają one identycznym warunkom, jakie stosuje się wobec patentu krajowego przyznanego przez rzeczono państwo, pod warunkiem że w konwencji nie zawarto odmiennych postanowień. Na tle rozwiązań przyjętych w konwencji konieczne było również odwołanie się do art. 6 ust. 1 ustawy o dokonywaniu europejskich zgłoszeń patentowych.

Literatura References

Jyż, G. (2003). Wynagrodzenie za projekty wynalazcze w ustawie – Prawo własności przemysłowej (Wybrane zagadnienia). *Państwo i Prawo*, 690(8), 66–75.

⁵ Dalej jako rozporządzenie.

- Konwencja o udzielaniu patentów europejskich (Konwencja o patencie europejskim), sporządzona w Monachium dnia 5 października 1973 r., zmieniona aktem zmieniającym artykuł 63 Konwencji z dnia 17 grudnia 1991 r. oraz decyzjami Rady Administracyjnej Europejskiej Organizacji Patentowej z dnia 21 grudnia 1978 r., 13 grudnia 1994 r., 20 października 1995 r., 5 grudnia 1996 r. oraz 10 grudnia 1998 r., wraz z protokołami stanowiącymi jej integralną część (Dz.U. z 2004 r. Nr 79, poz. 737 z późn. zm.).
- Oświadczenie rządowe z dnia 27 stycznia 2004 r. w sprawie mocy obowiązującej Konwencji o udzielaniu patentów europejskich, sporządzonej w Monachium w dniu 5 października 1973 r., zmienionej aktem zmieniającym artykuł 63 Konwencji z dnia 17 grudnia 1991 r. oraz decyzjami Rady Administracyjnej Europejskiej Organizacji Patentowej z dnia 21 grudnia 1978 r., 13 grudnia 1994 r., 20 października 1995 r., 5 grudnia 1996 r. oraz 10 grudnia 1998 r., wraz z Protokołami stanowiącymi jej integralną część (Dz.U. z 2004 r. Nr 79, poz. 738).
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 września 2001 r. w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych (Dz.U. z 2001 r. Nr 102, poz. 1119 z późn. zm.).
- Stuglik, A. (2004). Ochrona produktów informatycznych w prawie własności przemysłowej. *Palestra*, 561–562(9–10), 59–69.
- Sztoldman, A. (2014). Wspólność patentowa a udzielenie licencji. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej*, 123(1), 71–87.
- Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 1410 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o dokonywaniu europejskich zgłoszeń patentowych oraz skutkach patentu europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 2).
- Vall du, M. (2010). Wzory użytkowe – geneza, współczesne systemy ochrony, wnioski dla polskiego ustawodawcy. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej*, 107(1), 66–79.
- Żelechowski, Ł. (2010). Zbycie licencji na korzystanie z dóbr własności przemysłowej. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej*, 107(1), 98–126.

Paweł Marek Woroniecki, doktor nauk prawnych, Uniwersytet Jagielloński, Wydział Prawa i Administracji, Katedra Polityki Gospodarczej. Jego działalność badawcza dotyczy kwestii związanych z prawem budżetowym, pozycją przedsiębiorców w systemie prawnym oraz z funkcjami administracji publicznej.

Paweł Marek Woroniecki, Ph.D. in legal sciences, the Jagiellonian University, Faculty of Law and Administration, Department of Economic Policy. His research activity is connected to budget law, position of entrepreneurs in legal system, and with functions of public administration.

Adres/address:

Uniwersytet Jagielloński
Wydział Prawa i Administracji
Katedra Polityki Gospodarczej
ul. Bracka 12, 31-005 Kraków, Polska
e-mail: pawel.woroniecki@uj.edu.pl